

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА
НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямпідготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

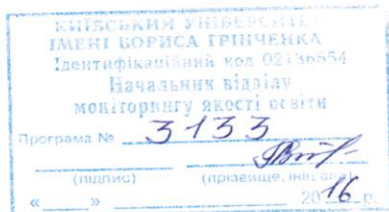
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ

(назва інституту, факультету, відділення)



2016 – 2017 навчальний рік

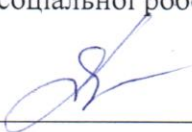
Робоча програма «СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ» для студентів за напрямом підготовки «Соціальна педагогіка».

Розробники: Т. В. Журавель, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Протокол від “30” серпня 2016 року № 8.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т. Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини  Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	7
Структура програми навчальної дисципліни	9
I. Опис предмета навчальної дисципліни	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни	10
III. Програма	11
<i>Змістовий модуль I. Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема</i>	
<i>Змістовий модуль II. Система попередження насильства щодо дітей</i>	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей»	14
V. Плани семінарських та практичних занять	16
VI. Завдання для самостійної роботи	19
Карта самостійної роботи студента	21
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект)	23
VIII. Система поточного та підсумкового контролю	23
IX. Методи навчання	26
X. Методичне забезпечення курсу	27
XI. Рекомендована література	28

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою соціальної педагогіки та соціальної роботи на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – сформувати компоненти мотиваційного, когнітивного та операційного складників готовності студентів до роботи з попередження та подолання насильства щодо дітей.

Завдання курсу:

1. підвищення рівня усвідомлення студентами проблеми насильства та жорстокого поводження з дітьми та своєї ролі як фахівця у її подоланні;

2. ознайомлення студентів з базовими категоріями соціально-педагогічної проблеми насильства щодо дітей;

3. вивчення та аналіз законодавчої бази з питань попередження насильства щодо дітей;

4. формування вмінь та навичок виявлення різних видів насильства;

5. надання елементарних знань та навичок щодо роботи з випадком у міжвідомчій команді фахівців, а також попередження явища насильства.

Після опанування курсу студенти **знатимуть:**

- сутність насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми;
- види насильства, їхні індикатори та способи виявлення;
- законодавчі документи про попередження насильства в сім'ї та захисту дітей від насильства;
- сутність та особливості міжвідомчої взаємодії у попередженні, виявленні та подоланні наслідків насильства щодо дітей;
- форми та методи соціально-педагогічної роботи з дитиною, що постраждала від насильства, а також її сім'єю.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набудуть умінь:**

- аналізу та особливостей використання законодавства щодо захисту дітей від насильства;
- раннього виявлення насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дитиною;
- планування дій щодо роботи з випадком міждисциплінарної групи фахівців;
- планування програм та заходів первинної профілактики насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- розробки та використання форм та методів соціально-педагогічної роботи з дитиною, яка постраждала від насильства, а також її сім'єю.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 16 год. – лекційних, 12 год. – семінарських занять, 4 год. – індивідуальна робота, 36 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей» завершується складанням заліку.

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань <i>0101 «Педагогічна освіта»</i>	Нормативна	
	Напрямок підготовки <i>6.010106 Соціальна педагогіка</i>		
Модулів – 2	Спеціальність: –	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		12 год.	
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		40 год.	год.
		Семестровий контроль	
		Вид контролю: залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.								
Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема								
1.	Сутність та особливості феномену насильства щодо дітей	6	2	2			4	
2.	Фактори ризику насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми	9	4	2	2		5	
3.	Види насильства та його наслідки для дітей	11	6	2	4		5	
4.	Індикатори скоєння насильства щодо дітей та шляхи їхнього виявлення	10	2	2		2	4	2
Разом		36	18	8	6	2	18	2
Змістовий модуль II.								
Система попередження насильства щодо дітей								
5.	Нормативно-правове забезпечення попередження насильства та жорстокого поводження з дітьми.	8	2	2			6	
6.	Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми	10	4	2	2		6	
7.	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, яка постраждала від насильства, та її сім'єю	18	8	4	4	2	6	2
Разом		36	14	8	6	2	18	2
Разом за навчальним планом		72	32	16	12	4	36	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема

ЛЕКЦІЯ 1. Сутність та особливості феномену насильства щодо дітей (2 год.)

Феномен насильства та жорстокого поводження з дітьми. Огляд теорій вітчизняних та зарубіжних дослідників у сфері виникнення та розвитку феномену насильства щодо дітей.

Поширеність жорстокого поводження з дітьми в Україні та світі.

Насильство щодо дітей в сім'ї та його особливості.

Насильство щодо дітей поза сім'єю.

Основні поняття: діти, неповноліття, насильство, насильство в сім'ї, жорстоке поводження з дітьми.

ЛЕКЦІЯ 2. Фактори ризику насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (2 год.)

Підходи до генези насильства: соціокультурний, індивідуально-психологічний та системний сімейний.

Фактори ризику насильства та жорстокого поводження щодо дитини.

Умови, за яких дію можна кваліфікувати як насильство щодо дитини.

Сутність циклу насильства та стадій розвитку насильства.

Загальні наслідки насильства для дитини, агресора та суспільства загалом.

Основні поняття: діти, неповноліття, насильство, жорстоке поводження щодо дитини, цикл насильства, фактори ризику.

ЛЕКЦІЯ 3. Види та наслідки насильства щодо дітей (2 год.)

Характеристика фізичного насильства, його особливості. Специфіка сексуального насильства над дитиною. Сутність психологічного (емоційного насильства) над дітьми та його форми. Особливості нехтування потребами дитини (економічного насильства).

Наближені та віддалені у часі наслідки насильства щодо дитини. Фізичні та психологічні наслідки насильства щодо дітей. Наслідки насильства щодо дітей для громади, суспільства.

Основні поняття: фізичне насильство, сексуальне насильство, психологічне насильство, нехтування, наслідки.

ЛЕКЦІЯ 4. Індикатори скоєння насильства щодо дітей та шляхи їхнього виявлення (2 год.)

Індикатори фізичного, сексуального, психологічного та економічного насильства над дитиною. Групи індикаторів насильства щодо дітей.

Шляхи виявлення індикаторів насильства. Методи діагностики насильства над дитиною: візуальні, психологічні, медичні, соціологічні, педагогічні. Особливості застосування різних методів.

Основні поняття: фізичне насильство, сексуальне насильство, психологічне насильство, нехтування, індикатори, методи діагностики.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Особливості осіб та родин, що допускають насильство щодо дитини: психологічне, економічне (або нехтування потребами), фізичне та сексуальне (2 год.)

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2,3. Вплив жорстокого поводження на дітей різного віку (4 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Система попередження насильства щодо дітей

ЛЕКЦІЯ 5. Нормативно-правове забезпечення попередження жорстокого поводження з дітьми (2 год.)

Жорстоке поводження з дитиною як правове поняття. Захист дітей від насильства у міжнародному законодавстві.

Нормативно-правова база України щодо попередження насильства у сім'ї та жорстокого поводження з дітьми. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї».

Міжвідомчий підхід до попередження насильства щодо дітей та його нормативно-правове підґрунтя. Організації та установи, що працюють в інтересах сімей та дітей, зокрема щодо захисту дитини від жорстокого поводження.

Основні поняття: закони та підзаконні акти з питань попередження насильства щодо дітей, кодекс, міжвідомчий підхід, мультидисциплінарна команда фахівців.

ЛЕКЦІЯ 6. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (2 год.)

Сутність соціальної профілактики насильства та жорстокого поводження з дітьми. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Основні принципи

профілактичної діяльності. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми.

Основні поняття: соціальна профілактика, первинна, вторинна та третинна профілактика, принципи профілактики.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4. Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 7,8. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, яка постраждала від насильства, а також її сім'єю (4 год.)

Сутність та завдання кризової інтервенції. Особливості консультування з проблем попередження та подолання жорстокого поводження з дітьми.

Психологічні особливості опитування дітей, які зазнали насильства. Принципи спілкування фахівця з дитиною – жертвою насильства/дитиною – свідком насильства, а також її батьками.

Місце проведення опитування дитини (кімнати для опитування дітей, або «зелені кімнати»): внутрішнє оформлення та облаштування кімнати для опитування; технічне оснащення кімнати. Етапи процесу опитування дитини та залучені до опитування особи.

Розгляд досвіду роботи кімнат для опитування дітей (на досвіді Польщі та України).

Індивідуальна та групова робота з дітьми, які зазнали насильства.

Основні поняття: дитина – жертва насильства, дитина – свідок насильства, кризова інтервенція, індивідуальна та групова робота, кімнати для опитування дітей («зелені кімнати»).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5, 6. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, яка постраждала від насильства, та її сім'єю (4 год.)

Модульний контроль 2.

IV. Навчально-методична карта дисципліни **«Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей»**

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год.,
самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль І				Змістовий модуль ІІ			
Назва модуля	Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема				Система попередження насильства щодо дітей			
Кількість балів	122 бала				182 балів			
Лекції	1	2	3	4	5		6	7,8
Дати								
Теми лекцій	Сутність та особливості феномену насильства щодо дітей (1 бал)	Фактори ризику насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (1 бал)	Види та наслідки насильства щодо дітей (1 бал)	Індикатори скоєння насильства щодо дітей та шляхи їхнього виявлення (1 бал)	Нормативно-правове забезпечення попередження жорстокого поводження з дітьми (1 бал)		Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (1 бал)	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, що постраждала від насильства, а також її сім'єю (2 бала)
Теми семінарських занять		Особливості осіб та родин, що допускають насильство щодо дитини: психологічне, економічне, фізичне та сексуальне (11 балів)	Вплив жорстокого поводження на дітей різного віку (22 балів)				Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (11 балів)	Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, яка постраждала від насильства, та її сім'єю (22 балів)
Самостійна робота		Доповідь про поширеність проблеми жорстокого поводження з дітьми в освітній практиці у різних країнах світу (10 балів) (аналіз першодж.)	Есе на тему «Джерела та фактори ризику насильства та жорстокого поводження з дитиною» (20 балів)		Таблиця «Нормативно-правова база України щодо захисту дитинства від жорстокого поводження» (аналіз першоджерел) (10 балів)	Конспект матеріалу «Принципи та етапи створення міждисциплінарної команди фахівців, що працюють у галузі попередження насильства і жорстокого поводження з дітьми» (аналіз першоджерел) (10 балів)	Розробка розгорнутого сценарію батьківських зборів батьків першокласників на тему «Проблема жорстокого поводження з дитиною та її попередження і подолання» (20 балів)	Реферат «Особливості роботи з дитиною, що зазнала сексуального насильства» (20 балів)

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.

Тема: Особливості осіб та родин, що допускають насильство щодо дитини: психологічне, економічне (або нехтування потребами), фізичне та сексуальне (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Особливості осіб та родин, що допускають психологічне насильство щодо дитини;
2. Особливості осіб та родин, що допускають економічне насильство щодо дитини;
3. Особливості осіб та родин, що допускають фізичне насильство щодо дитини;
4. Особливості осіб та родин, що допускають сексуальне насильство щодо дитини;
5. Основні психологічні характеристики батьків, які застосовують насильство щодо дітей.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 3, 4, 5, 6

Додаткова література: 7, 8

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2, 3.

Тема: Вплив насильства та жорстокого поводження на дітей різного віку (4 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Загальні наслідки насильства та жорстокого поводження з дітьми (для жертви, для агресора, для суспільства).
2. Вплив жорстокого поводження на розвиток (фізичний, когнітивний, емоційний та соціальний) немовлят та дітей раннього віку.
3. Вплив жорстокого поводження на розвиток (фізичний, когнітивний, емоційний та соціальний) дітей дошкільного віку.
4. Вплив жорстокого поводження на розвиток (фізичний, когнітивний, емоційний та соціальний) молодших школярів.
5. Вплив жорстокого поводження на розвиток (фізичний, когнітивний, емоційний та соціальний) підлітків.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 3, 4, 5, 6

Додаткова література: 7, 8

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Система попередження насильства щодо дітей

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Тема: Зміст та форми профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми (2 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

1. Профілактика насильства в шкільному середовищі, запровадження просвітницько-профілактичних програм.
2. Попередження насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми у роботі з молодим подружжям.
3. Профілактика насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми у роботі з сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах.
4. Роль громадських організації у протидії жорстокому поводженню з дітьми.
5. Використання телефону довіри у системі попередження жорстокого поводження з дітьми.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 2, 4

Додаткова література: 7, 9

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5,6.

Тема: Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з дитиною, що постраждала від насильства, а також її сім'єю (2 год.)

План заняття

I. Практична частина:

- Виокремлення принципів здійснення візиту в сім'ю.
- Аналіз типових помилок здійснення візиту в сім'ю. Робота у малих групах. Кожна з груп розглядає по декілька ситуацій з типовими помилками, яких можуть припускатися фахівці під час здійснення контакту з сім'єю. Після самостійного аналізу групи презентують свої напрацювання та подані на картках рекомендації.

II. Теоретична частина.

1. Принципи та етапи здійснення опитування дитини, що зазнала насильства.

2. Особливості опитування батьків та родичів дитини, що підозрюються у здійсненні жорстокого поводження з дитиною.
3. Форми та методи роботи з дітьми, що стали жертвами насильства.
4. Арт-терапія у роботі з дітьми-жертвами насильства.
5. Сімейна терапія у корекції дитячо-батьківських взаємин.
6. Соціальний супровід сім'ї, де є жорстоке поводження з дітьми, та його особливості.
7. Корекційні програми роботи з агресорами.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 4, 6

Додаткова література: 7, 9, 10.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

1.1. Підготувати доповідь на тему: “Історичні аспекти проблеми насильства та жорстокого поводження” (за матеріалами: *Защита детей от жестокого обращения / под ред. Е. Н. Волковой. – СПб. : Питер, 2007. – 256 с., Глава I).* – 10 балів.

1.2. Підготувати доповідь на тему: “Поширеність проблеми жорстокого поводження з дітьми в освітній практиці у різних країнах світу”. – 10 балів.

1.3. Написати есе на тему: “Джерела та фактори ризику насильства та жорстокого поводження з дитиною”. – 20 балів.

1.4. Розробити таблицю індикаторів чотирьох видів насильства над дитиною та шляхів їхнього виявлення на основі аналізу літератури. – 20 балів.

<i>Зазначте вид насильства та опишіть його специфіку (особливості)</i>	<i>Індикатори</i>	<i>Шляхи виявлення (до кожної групи індикаторів КОЖНОГО виду насильства)</i>
	<i>Основні групи індикаторів, які необхідно описати:</i> - фізичні; - когнітивні; - емоційні; - поведінкові; - інші (оточення, умови середовище перебування тощо)	

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

2.1. Розглянути нормативно-правову базу України щодо захисту дитинства від жорстокого поводження та скласти таблицю. – 10 балів.

<i>Проблема</i>	<i>Нормативно-правовий акт</i>	<i>Цитати основних статей</i>
Забезпечення гармонійного та повноцінного зростання дитини		
Попередження насильства в сім'ї		
Попередження жорстокого поводження з дітьми		
Робота мультидисциплінарних команд		
Запобіжні заходи щодо агресорів		

2.2. Зробити конспект матеріалу “Принципи та етапи створення міждисциплінарної команди фахівців, що працюють у галузі попередження насильства і жорстокого поводження з дітьми” (*Защита детей от жестокого обращения / под ред. Е. Н. Волковой. – СПб.: Питер, 2007. – 256 с.*). – 10 балів.

2.3. Розробити розгорнутий сценарій батьківських зборів батьків першокласників на тему: “Проблема жорстокого поводження з дитиною та її попередження і подолання”. – 20 балів.

2.4. Підготувати реферат “Особливості роботи з дитиною, що зазнала сексуального насильства” за запропонованим планом (буде надано додатково) – 20 балів.

2.5. Підготувати доповідь на тему: “Особливості опитування дитини, що зазнала насильства” (за матеріалами: Аліція Будзинська. Як опитувати дитину: порадник для фахівців, які беруть участь в опитуванні малолітніх свідків та потерпілих. – Варшава : Фундація “Нічийні діти”, 2007). – 10 балів.

2.6. Заповнити таблицю “Робота з сім’ями, що допускають жорстоке поводження з дітьми”. – 20 балів:

<i>Основні типи родин, що допускають жорстоке поводження з дітьми (обрати 3-4 типи сімей)</i>	<i>Основні завдання щодо роботи з таким типом родини</i>	<i>Очікувані результати роботи</i>
...	...	...

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І.			
Насильство щодо дітей як соціально-педагогічна проблема			
1.1. Історичні аспекти проблеми насильства та жорстокого поводження (конспект) (4 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	10	
1.2. Доповідь щодо поширеності проблеми жорстокого поводження з дітьми в освітній практиці у різних країнах світу (5 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль	10	
1.3. Есе на тему: “Джерела та фактори ризику насильства та жорстокого поводження з дитиною” (5 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль	20	
1.4. Розробка таблиці індикаторів чотирьох видів насильства над дитиною та шляхів їхнього виявлення на основі аналізу літератури (4 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль	20	
Змістовий модуль ІІ.			
Система попередження насильства щодо дітей			
2.1. Таблиця “Нормативно-правова база України щодо захисту дитинства від жорстокого поводження” (2 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
2.2. Конспект матеріалу “Принципи та етапи створення міждисциплінарної команди фахівців, що працюють у галузі попередження насильства і жорстокого поводження з дітьми” (2 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
2.3. Розробка розгорнутого сценарію батьківських зборів батьків першокласників на тему “Проблема жорстокого поводження з дитиною та її попередження і подолання” (2 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль	20	
2.4. Реферат “Особливості роботи з дитиною, що зазнала сексуального насильства” (2 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль	20	
2.5. Доповідь на тему: “Особливості опитування дитини, що зазнала насильства” (2 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	
2.6. Таблиця “Робота з сім'ями, що допускають жорстоке поводження з дітьми” (2 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль	20	
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом: 150 балів</i>		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу “Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей” – це вид науково-дослідної роботи студента, що містить результати дослідницького пошуку, відбиває певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, здобутих під час практичних занять, і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Завдання до ІНДЗ:

Складіть програму роботи соціального педагога загальноосвітньої школи на квартал (3 місяці) з профілактики жорстокого поводження з дітьми (де було б зазначено основні дії на рівні первинної та вторинної профілактики) (30 балів).

Зміст програми

1. Пояснювальна записка (актуальність теми та мета).
2. Програма у табличній формі (подана нижче).
3. Використана література.
4. Додатки (за потреби).

№ п/п	Запланований захід	Цільова група та короткий зміст заходу	Дата виконання	Залучені до заходу (фахівці школи, партнерські організації) та їхні функції	Очікуваний результат
Первинна профілактика					
<u>Завдання профілактики:</u>					
<u>Охоплені цільові групи (перерахувати):</u>					
Вторинна профілактика					

<i>Завдання профілактики:</i>					
<i>Охоплені цільові групи (перерахувати):</i>					

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності реалізації програми та її мета	5 балів
2.	Розробка заходів на рівні первинної профілактики	10 балів
3.	Розробка заходів на рівні вторинної профілактики	10 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення завдання (титульний аркуш, вступ, основна частина, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	5 балів
Разом		30 балів

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни “Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Семінарські заняття	66
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4.	Самостійна робота	150
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
Підсумковий рейтинговий бал		304

Максимально можлива кількість балів: 304.

Коефіцієнт: 3,04.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,04 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 66	«задовільно»	E
67 – 74		D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх з допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль передбачає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, творчі, аналітичні завдання, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, присвоюваних студентам упродовж вивчення дисципліни «Соціально-педагогічна профілактика насильства щодо дітей».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, присвоюваних студентам

МОДУЛІ							ІНДЗ	ПМК	Разом
Змістовий модуль 1 (лекції, семінари, самостійна робота)				Змістовий модуль 2 (лекції, семінари, самостійна робота)					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
16	22	32	27	32	46	49	30	50	304

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ***I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*****1) За джерелом інформації:**

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї: навчально-методичний посібник / Авт. кол.: Блага А.Б., Журавель Т.В., Заброда Д.Г., Мілорадова Н.Е.; за ред. Г.О. Христової. – К. : «Обнова», 2013. – 154.
2. Дубровська Є. В. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали сексуального насильства : посібн. до навч. відео-курсу / Дубровська Є. В. – К. : ВГО «Жіночий консорціум України», 2005. – 44 с.
3. Журавель Т.В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей/ Т. В. Журавель // Соціальна педагогіка : навч. посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько; Авт.-кол. О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін. : – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.; С. 197–209.
4. Защита детей от жестокого обращения / Под ред. Е. Н.Волковой. – СПб. : Питер, 2007. – 256 с.
5. Райкус Дж. Социально-психологическая помощь семьям и детям групп риска : практик. пособ. : В 4 т. Т. II. Планирование и семейно-ориентированная социальная работа / Райкус Дж., Хьюз Р. – СПб. : Питер, 2009. – 256 с.
6. Райкус Дж. Социально-психологическая помощь семьям и детям групп риска: Практическое пособие: В 4 т. Т. I. Концептуальные основы социальной работы с детьми / Райкус Дж., Хьюз Р. – М. : Национальный фонд защиты детей от жестокого обращения, 2008. – 288 с.

Додаткова:

7. Бондаровська В.М. Школа для батьків / Бондаровська В.М. – К. : «Батискаф», 2003. – 320 с.
8. Будзинська Аліція. Як опитувати дитину: poradnik для фахівців, які беруть участь в опитуванні малолітніх свідків та потерпілих / Будзинська Аліція. – Варшава: Фундація “Нічийні діти”, 2007. – 34 с.
9. Методичні матеріали для працівників освіти, спрямовані на покращення алгоритму виявлення випадків насильства щодо дітей / [Буров С., Онишко Ю., Смилова Л., Ясиновська М.] – К. ВГЦ «Волонтер», 2007. – 56 с.
10. Організація роботи підрозділів ОВС, що здійснюють профілактичну роботу серед дітей, у сфері протидії жорсткому поведінку з дітьми та насильству в сім'ї: методичний посібник/ Авт. кол.: Гришко А.А., Журавель Т.В., Кочемировська О.О., Лазаренко О.О., Сергеева К.В.; за ред. Т.В. Журавель, О.О. Кочемировської. – К.: «Обнова», 2013. – 172 с.